

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Országgyűlés Hivatala

Irományszám:

T/3088/80

Érkezett: 2007 JÚN 05.

Módosító javaslat

Dr. Szili Katalin asszonynak
az Országgyűlés elnökének

Helyben

Tisztelt Elnök Asszony!

A Házszabály 94.§ (1) bekezdése és a 102.§ (1) bekezdése alapján *a villamos energiáról szóló T/3088.* számú törvényjavaslathoz az alábbi

módosító javaslatot

terjesztjük elő:

1. A törvényjavaslat 106-107. §-ainak az alábbi módosítását javaslom:

106. § (1) A Hivatal a hatásos piaci verseny elősegítése, a piaci erőfölénnyel való visszaélés egyes formáinak megelőzése, valamint a felhasználók érdekeinek a védelme céljából piacelemzést végez **[az alábbi piacokon:]**

1. villamos energia nagykereskedelem piacain,
2. villamos energia kiskereskedelem piacain,
3. rendszerszintű szolgáltatások érdekében beszerzett teljesítmény és energia **[piaca] piacain.**

(2) Amennyiben a piacelemzés alapján az azonosított valamely piacon a verseny nem kellően hatékony, a Hivatal jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesként azonosítja azt az engedélyest, amelyik [valamely – az (1) bekezdés szerinti – piac vonatkozásában legalább 10 %-os részesedéssel bír, és a (5) bekezdés alkalmazásával nem indokolt az ettől való eltérés] gazdasági erőfölényben, azaz olyan piaci helyzetben van, amely lehetővé teszi, hogy tevékenységét a versenytársaitól, a tevékenysége végzésével összefüggő szerződésekből részes más engedélyesektől és vállalkozásoktól, valamint végső soron a felhasználóktól nagymértékben függetlenül folytassa. A Hivatal az eljárása alapján meghozott határozatát honlapján közzé teszi.

(3) [Amennyiben az engedélyes (2) bekezdés szerint megállapított részesedése az (1) bekezdés szerinti piacokon 50%-nál magasabb, a Hivatal a (4) bekezdésben foglalt szempontok figyelembe vétele nélkül hoz határozatot.

(4) Az adott piac vonatkozásában a (2) bekezdés alapján számított piaci részesedés meghatározásakor az engedélyes piaci részesedését az általa a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény szerint irányított vállalatok, vagy az őt irányító vállalat, illetőleg az engedélyest irányító vállalat által irányított vállalatok együttes piaci részesedésének figyelembe vételével kell megállapítani.

(5) A jelentős piaci erő megállapítása során a Hivatal figyelembe veszi:

- a) [a vállalkozásnak] az engedélyesnek az adott piac földrajzi területén, illetve [a teljes nemzeti villamos energia piac tekintetében] a kapcsolódó piacokon való jelenlétét, amennyiben az adott érintett piac és a kapcsolódó piac közötti kapcsolatból eredően az engedélyes az egyik piacon fennálló gazdasági erejét átviheti a másik piacra, és ezzel gazdasági erejét erősítheti.
- b) [a teljes nemzeti villamos energia piac méretéhez viszonyított éves nettó árbevételét,] az engedélyes méretét és piaci részesedését az adott piacon,
- c) az engedélyes és az általa a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény szerint irányított vállalatok, vagy az őt irányító vállalat, illetőleg az engedélyest irányító vállalat által irányított vállalatok tevékenységi körét, a vertikális integrációt és az azonosított piacok kapcsolódási sajátosságait, a termékdiverzifikációt, valamint a csomagban értékesíthető termékek, szolgáltatások körét,
- d) a piacialépési korlátokat és a növekedési és terjeszkedési korlátokat,
- [c)] e) a kiegyenlítő vásárlóerő hiányát vagy alacsony szintjét,
- [d)] f) a lehetséges verseny hiányát,
- [e)] g) a [méretgazdaságosságot] méret- és tevékenység-gazdaságosságot.
- [(6)] (4) A piacok területi [meghatározását] meghatározására, valamint a piaci [részesedés megállapítására] verseny hatékonyságának elemzésére, a nem kellően hatékony piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesek azonosítására és a 109-110. §-ok szerinti kötelezettségek tartalmára, alkalmazási feltételeire vonatkozó további előírásokat külön jogszabály tartalmazza.
- [(7)] (5) E fejezet alkalmazásában:
- a) villamos energia nagykereskedelem az olyan kereskedelem, amelynek során villamos energiát nem közvetlenül a felhasználónak értékesítenek.
- b) villamos energia kiskereskedelem, amelynek során villamos energiát közvetlenül a felhasználónak értékesítenek
- c) rendszerszintű szolgáltatások érdekében beszerzett teljesítmény és energia piaca az olyan kereskedelem, amelynek során villamos energiát közvetlenül az átviteli rendszerirányítónak értékesítenek.

107. § A Hivatal az azonosított jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesekre a 109-110. §-ok és a külön jogszabály rendelkezései szerint meghatározott kötelezettségek közül az adott piacon [elfoglalt jelentős piaci erejéhez] a kellően hatékony verseny kialakulásának elősegítéséhez igazodó, indokolt és arányos mértékű kötelezettséget vagy kötelezettségeket [ír] írhat elő.

2. A törvényjavaslat 109. §-ának az alábbi módosítását javaslom:

109. § (1) A Hivatal a 106. § (1) bekezdés szerinti piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyes számára a hatékony és a fenntartható verseny előmozdítása, valamint a felhasználói érdekek védelme érvényesítéséhez szükséges mértékben

- a) átlátható működést biztosító kötelezettségeket írhat elő, amely meghatározott információk, így különösen számviteli és műszaki információk, értékesítési szerződések meghatározott adatai, a szolgáltatás nyújtásának és igénybevételeinek feltételei, valamint az árak nyilvánosságra hozatalára vonatkozik,
- b) amennyiben az engedélyes azonos jellegű ügyletek tekintetében a szerződéses feleket megkülönbözteti, az egyenlő elbánás biztosítására vonatkozó

kötelezettségeket írhat elő, különösen a szerződések lényeges tartalmi elemei körében alkalmazott indokolatlan megkülönböztetés megszüntetését, ideértve olyan árak, fizetési határidők, megkülönböztető eladási vagy vételi feltételek vagy módszerek alkalmazását, amelyek egyes üzletfeleknek hátrányt okoznak a versenyben, valamint a szerződéskötés olyan kötelezettségek vállalásától történő függővé tételét, amelyek természetüknél fogva, illetve a szokásos szerződési gyakorlatra figyelemmel nem tartoznak a szerződés tárgyához,

- c) amennyiben a hatékony verseny hiánya azt eredményezheti, hogy az érintett engedélyes indokolatlanul magas [díjakat,] vagy [árprést] alacsony díjakat alkalmazhat, árkorlátok vagy költségalapú árképzés alkalmazására vonatkozó kötelezettséget írhat elő, melynek során [az érintett piac más szereplői releváns költségeinek összehasonlítása (benchmark) alapján képzett költségalapú díjak alkalmazására vonatkozó kötelezettséget, meghatározott költségszámítási és díjképzési módszer alkalmazására, illetve a díjak ellenőrizhetőségére vonatkozó kötelezettséget, továbbá a hatékony működés költségeinek ellenőrzésére az engedélyes által egyébként alkalmazottól eltérő költségszámítási módszert alkalmazhat] költségszámítási és díjképzési módszer alkalmazását illetve a díjak ellenőrizhetőségének feltételeit is meghatározhatja. A költségalapú árképzés alkalmazására vonatkozó kötelezettségek kezdeményezésénél és meghatározásánál figyelembe kell venni az engedélyesi tevékenység végzésével összefüggésben felmerült költségeket, befektetéseket, és biztosítani kell ezek méltányos – az üzleti kockázatot figyelembe vevő – megtérülését.

(2) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti kötelezettség esetén a kötelezett engedélyest terheli a költségalapú árképzés alkalmazására vonatkozó kötelezettségek teljesítésének bizonyítása. [a] A kötelezett engedélyes a Hivatal határidő kitézésével tett felhívására köteles tájékoztatást adni az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó adatokról. Ha az engedélyes az adatszolgáltatási kötelezettségének határidőben nem tesz eleget, vagy valótlan adatot közöl, eljárási bírság kiszabásának van helye.

[**(3) A Hivatal a költségalapú díjak jogszerűségének megítélésakor az engedélyesi tevékenység végzésével összefüggésben felmerült költségek fedezetét csak annyiban veheti figyelembe, amennyiben az nem haladja meg a hatékony engedélyesnek az adott tevékenység végzéséhez szükséges befektetései méltányos megtérülése iránti igényét és a befektetéssel vállalt kockázatát.**]

3. A törvényjavaslat 110. § (1) bekezdésének az alábbi módosítását javaslom:

110. § (1) A 106. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti piacon jelentős piaci erővel rendelkező engedélyes számára a Hivatal [rendszeres kapacitásaukción tartását írja] transzparens értékesítési kötelezettséget írhat elő. A [felajánlandó] transzparens értékesítés tárgyát képező kapacitás mennyiségét és forrásösszetételét a Hivatal [határozza meg, az engedélyes által kidolgozott aukciós szabályzatot és az aukció induló árát a Hivatal] hagyja jóvá.

4. A törvényjavaslat 110. § (3) bekezdésének az alábbi módosítását javaslom:

(3) A Hivatal a 106. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti piacon jelentős piaci erővel rendelkező engedélyes számára a 109. § (1) bekezdés c) pontjának megfelelően előírt kötelezettség céljának elérése érdekében [alkalmazásakor] megtilthatja

- a) az **[engedélyes]** engedélyesnek az Szt. törvény szerinti kapcsolt vállalkozása versenyhelyzetének javítása érdekében a kapcsolt vállalkozás versenytársaival szemben indokolatlanul magas árak alkalmazását,
- b) a versenytársak piacra lépését vagy a versenyt akadályozó, nem a versenytársakéhoz viszonyított nagyobb hatékonyságon alapuló, indokolatlanul alacsony árak alkalmazását,
- c) az egyes felhasználók indokolatlan megkülönböztetését, vagy
- d) az indokolatlan árukapsolás alkalmazását.

5. A törvényjavaslat 157. § (2) bekezdés h) pontjának az alábbi módosítását javaslom:

/(2) A Hivatal tevékenységének célja /

h) a technológiai monopolhelyzettel való visszaélés, a versenykorlátozás megakadályozása a piaci résztvevők tevékenységének és az áraknak a **[szabályozása]** szabályozásával kapcsolatos hatáskörök gyakorlása révén, az Európai Unió követelményeinek megfelelően.

6. A törvényjavaslat 167. § (1) bekezdés 21. pontjának az alábbi módosítását javaslom:

/167. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy/

21. a jelentős piaci erőfölény megállapítása szempontjából releváns piacok területi meghatározására, valamint a piaci **[részesedés megállapítására]** verseny hatékonyságának elemzésére, a nem kellően hatékony piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesek azonosítására és a 109-110. §-ok szerinti kötelezettségek tartalmára, alkalmazási feltételeire vonatkozó részletes előírásokat,

/rendeletben állapítsa meg./

Indokolás

A törvényjavaslat indokolása jogharmonizációs kötelezettségeinkre hivatkozik a villamosenergia-piaci verseny elősegítése címet viselő, meghatározott piaci részesedéssel rendelkező engedélyesekre aszimmetrikus módon többletkötelezettségek

kirovását lehetővé tevő szabályozással kapcsolatban. Ugyanakkor e szabályozás bevezetésére, konkrét jogintézményeinek, szabályozási megoldásainak alkalmazására nincs hazánkban abban az értelemben jogharmonizációs kötelezettsége, ahogy a konkrét jogharmonizációs kötelezettség fennáll a hasonló szabályokat alkalmazó elektronikus hírközlési tevékenységek szabályozásának területén. Az indokolásban is hivatkozott 2003/54/EK irányelv 23. cikkének (8) bekezdése ugyanis a piaci erőfölényes helyzettel való visszaélések elkerülésére, megakadályozására kötelezi a tagállamokat, és e cél érdekében megfelelő intézkedések meghozatalára, miközben ezen intézkedéseket a Szerződés 82. cikkének megfelelő figyelembevételével kell kialakítani. Az elektronikus hírközlési tevékenységek piacainak szabályozására kidolgozott, e törvényjavaslatban előirányzott szabályozási eszközrendszer tehát körültekintően, az irányelvben foglalt kötelezettséget megvalósító, de az irányelv más szabályozási követelményeinek nem ellentmondó módon kell a villamos energia-piac szabályozási szükségleteihez igazítani. Ezeket az alapvető megfontolásokat tükrözik a törvényjavaslat érintett rendelkezéseinek e módosító javaslatban előirányzott módosításai, az alábbi részletes indokok szerint.

A módosító javaslat első pontjában foglalt módosítások, amelyek a 106-107. §-ok rendelkezéseit érintik, alapvetően a következő átalakításokat hajtják végre: egyrészt, a piacelemzés kiindulópontjául szolgáló hármastermékpiac-meghatározás módosításával jelzik, hogy a Hivatal a tényleges piaci viszonyok alapján eltérően is definiálhatja a releváns termék- illetve szolgáltatási piacokat, valamint az egyes termék- vagy szolgáltatási piacok földrajzi kiterjedésének lehatárolásával ténylegesen többféle releváns piacot azonosíthat, amelyeken azután a versenyviszonyok elemzésére és a szabályozói beavatkozás szükséges mértékének illetve tartalmának értékelésére sor kerül. Másrészt, a meghatározott piaci részesedés mint értékelési szempont túlsúlya helyett a módosítás a piaci erőfölény fennállásához – annak az EK Szerződés 82. cikke szerinti fogalmi elemei, valamint az elektronikus hírközlési ágazatban alkalmazott, szintén e cikk fogalmi elemeit alapul vevő jelentős piaci erő meghatározása szerint – köti a jelentős piaci erő fogalmát. Harmadrészt, a jelentős piaci erő – avagy gyakorlatilag a piaci erőfölény – létének értékelési szempontjait finomítja a versenyjogi hazai és európai közösségi joggyakorlat tapasztalatai alapján, az iparági sajátosságokra is figyelemmel. Negyedrészt, rendelkezik arról, hogy a törvényjavaslatban meghatározott többletkötelezettség-típusokat, azok alkalmazási feltételeit, valamint a verseny hatékonyságának elemzésére és a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesek azonosítására vonatkozó részletes szabályokat kormányrendeletben konkrétan is szükséges meghatározni. Végül, elvi szabályként rögzíti, hogy a többletkötelezettségek alkalmazását az érintett piac szabályozási szükségleteihez, azaz a kellően hatékony verseny kialakulásának elősegítéséhez kell igazítani.

A szolgáltatási piacok differenciált azonosításának lehetőségére valamint a tényleges piaci viszonyokat tükröző földrajzi lehatárolásra és így a releváns piacok reális azonosítására irányuló módosítások ahhoz szükségesek, hogy a ténylegesen fennálló piaci erőfölényes helyzet megállapíthatóvá váljon a Hivatal eljárásában. A jelentős piaci erő fogalmának az elsősorban piaci részesedéshez kötött megközelítése helyett a piaci erőfölény meghatározásához igazodó jellemzőket előtérbe helyező módosítása már több magyarázatot igényel: e helyen ismét szükséges jogharmonizációs kötelezettségeinket számba venni. Ugyanis a 2003/54/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdése főszabály szerint kimondja, hogy a tagállamoknak az engedélyesek jogait és kötelezettségeit diszkriminációmentes módon kell meghatározniuk. Az azonos tevékenységet végző engedélyesek közötti megkülönböztetés, amely a jelentős piaci erő fennállásához speciális többletkötelezettségeket rendel, ilyen tiltott diszkriminációvá válhat tehát, ha

nem az irányelvben megfogalmazott célt, az ott meghatározott követelményeket kielégítő módon szolgálja. Emiatt szükséges, hogy a többletkötelezettségeket a Hivatal csak akkor rója ki, ha a piaci erőfölényes helyzet valóban fennáll, és emiatt szükséges a piaci részesedés alapú megközelítés helyett a jelentős piaci erő versenyjogi fogalmának alkalmazása. Köztudomású ugyanakkor, hogy a közösségi versenyjogi gyakorlat a piaci erőfölény fennállását vélelmezi 50% feletti piaci részesedés esetén – amely esetben a törvényjavaslat szabályozása a Hivatal számára más szempont mérlegelését nem is teszi lehetővé – azonban nem szabad megfeledkezni arról, hogy a szabályozott ágazatban nem kizárt és nem is elszigetelt eset, hogy valamely tevékenység regionális léptékű, azaz országhatárokon átnyúló piacon zajlik, amelyre nézve viszont a Hivatal nem rendelkezik elegendő információval és adattal a piaci részesedés megállapításához. Ugyanis, lényeges különbség az elektronikus hírközlési tevékenységekre alkalmazott hasonló szabályozás és a törvényjavaslat érintett szabályozás között, hogy amíg az előbbi esetében a részletes jogharmonizációs követelményrendszer meghatározza a határokon átnyúló piacok azonosításához és elemzéséhez szükséges együttműködési szabályokat, addig ilyen együttműködés a villamosenergia-ipari tevékenységeket szabályozó hatóságnak – ismét a vonatkozó konkrét szabályok szerinti jogközelítés hiányában – nem áll rendelkezésére. Emiatt szükséges tehát az EK Szerződés 82. cikkének joggyakorlatán alapuló, módosító javaslat szerinti fogalom, amely a fejezetben foglalt szabályozást sokkal inkább alkalmassá teszi az irányelv 23. cikkének (8) bekezdésében előírt, az erőfölénnyel való visszaélések kizárására, megelőzésére vonatkozó követelmény teljesítésére.

Nagyobb jelentőségű módosítást tartalmaz még a javaslat azon része, amely a Hivatal által előírható többletkötelezettségek részletes szabályainak, alkalmazási feltételeinek meghatározását is kormányrendeleti jogalkotási feladattá teszi. Ez a módosítás eltér a mintául szolgált elektronikus hírközlési ágazati szabályozás logikájától, hiszen az a jogközelítéssel meghatározott és a Bizottság felügyelete mellett alkalmazott többletkötelezettségek kirovását, fenntartását illetve visszavonását a szabályozó hatóságok hatáskörébe utalja, a nagyobb rugalmasság biztosítása érdekében. Azonban a jogközelítés ez esetben nem tartalmaz sem tételesen meghatározott többletkötelezettség-típusokat, sem pedig a piacelemzéssel kapcsolatos európai bizottsági kontrollt, miközben a korábban már jelzett jogharmonizációs ellentmondás is fennáll, vagyis, egy végeredményben azonos tevékenységet végző engedélyesek jogait és kötelezettségeit eltérő módon meghatározó szabályozás érvényesül, igaz, a verseny védelmének legitim céljából. E helyzetben viszont garanciális jelentőségű, hogy a jogok és kötelezettségek aszimmetrikus meghatározására, az érintett többletkötelezettségek alkalmazási feltételeinek kimunkálására jogalkotási eljárás alapján jogszabályban kerüljön sor, miközben a szabályozás rugalmas változtathatóságához fűződő érdek sem sérül, hiszen a törvényjavaslat által előírányzott piacelemzési gyakorisággal kormányrendeleti szabályozás is megfelelően módosítható.

A módosító javaslat második pontja a költségalapú árképzés alkalmazására vonatkozó kötelezettség szabályait módosítja. E módosítások lényege, hogy a benchmark közelítés helyett a tényleges költségek elismerését írja elő a jelentős piaci erővel rendelkezőként azonosított és ilyen többletkötelezettséggel terhelt engedélyesek számára, tekintettel arra, hogy a piaci erőfölénnyel való visszaélésnek minősülő áralakítás e szabállyal is kizárható, tehát a szabályozási cél megvalósul, nem okoz azonban visszás szabályozási környezetet az iparágban, ahol egyes engedélyes tevékenységek szüneteltetése, megszüntetése is a Hivatal engedélyéhez, jóváhagyásához kötött. Ilyen helyzetben ugyanis a költségek megtérülését sem biztosító áralkalmazás előírása veszteséges tevékenységekre kötelezést jelentene, ami – az erőfölényes helyzettel való visszaélés

kizárása, mint szabályozási cél érdekében – nem lenne arányosnak tekinthető. A módosító javaslat e pontjában megjelenik még az árprés kifejezés helyett az indokolatlanul alacsony díjak alkalmazására való utalás, a villamosenergia-iparban ugyanis árpréses helyzet nem tud kialakulni, valamint a javaslat a Hivatal által alkalmazható többletkötelezettségek körét tágítja az árkorlátok alkalmazására vonatkozó hatáskör beépítésével.

A módosító javaslat harmadik pontja a rendszeres kapacitásaukción tartási kötelezettség helyett a transzparens értékesítési kötelezettség előírását javasolja, tekintettel arra, hogy a nagykereskedelmi piacok bármelyikének jelentős piaci erővel rendelkező engedélyese általi, a forrásokhoz való hozzáférés során diszkriminatív gyakorlat kialakításában megnyilvánuló erőfölénnyel való visszaélés a transzparens értékesítési kötelezettség útján is megelőzhető illetve elkerülhető, miközben az értékesítésben résztvevő piaci szereplők igényeinek kielégítésére e forma jobb alkalmat kínálhat, mint a kapacitásaukción.

A módosító javaslat negyedik pontja jogértelmezési nehézségek elhárítását célozza a szöveg pontosításával, amikor a költségalapú áralkalmazásra vonatkozó kötelezettséggel összefüggésben felsorolt kötelezettségekkel, tilalmakkal kapcsolatban egyértelművé teszi, hogy ezekre a költségalapú áralkalmazást előíró kötelezettséggel azonos cél érdekében, de nem feltétlenül az előbbi alkalmazásakor kerülhet sor. A 110. § (3) bekezdésében foglalt tilalmazott magatartások ugyanis nehezen valósíthatók meg költségalapú árak alkalmazása mellett, így e tilalmak speciális többletkötelezettség kirovása keretében, a költségalapú árképzés alkalmazására vonatkozó kötelezettség céljával azonos célból, alapvetően elsősorban ahelyett lehetnek szükségesek.

Végül a módosító javaslat utolsó két pontja a korábbi pontokban javasolt változások következetes végigvezetését célozza a törvényjavaslat hatáskörökkel és felhatalmazásokkal kapcsolatos vonatkozó rendelkezéseiben, azaz az ötödik pont módosítása a Hivatal érintett tevékenységének megfogalmazását pontosítja, a hatodik pont pedig a Kormány rendeleti felhatalmazását terjeszti ki a verseny hatékonyságának elemzésére, a jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesek azonosítására, valamint a többletkötelezettségek tartalmára és alkalmazási feltételeire vonatkozó részletes szabályok megalkotására.

Budapest, 2007. június 5.

Podolák György
országgyűlési képviselő
MSZP